

Beslutsunderlag

Styrelsen 230922

Telefon: [031 64 74 00](tel:031647400)

Diarienummer: 0173/23

Mejladress: hanna.strand@gryaab.se

Handläggare: Hanna Strand

Redovisning av uppdrag att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för verksamheten, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens kommande klimatanpassningsplan

Förslag till beslut

I styrelsen för Gryaab AB:

1. Föreliggande beslutsunderlag godkänns som redovisning av uppdraget från Kommunfullmäktige i Göteborg att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för verksamheten, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens kommande klimatanpassningsplan.
2. Beslutsunderlaget skickas till Stadsledningskontoret i Göteborg och kommunstyrelserna i övriga delägarkommuner.
3. Uppdraget förklaras avslutat.
4. Besluten förklaras omedelbart justerade.

Sammanfattning

I kommunfullmäktiges budget för 2022 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en klimatanpassningsplan för staden. En genomgång av nuläget pekade på behov av ett övergripande och gemensamt anpassningsarbete. Staden saknade en heltäckande bild av åtgärdsbehovet ute i verksamheterna och därmed för staden som helhet.

För att säkra framdrift i arbetet med stadens klimatanpassningsplan beslutade kommunfullmäktige om att ge alla stadens nämnder och styrelser i uppdrag att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens plan. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023.

Verksamheternas åtgärdsbedömningar ska ses som förslag till åtgärder som sammantaget utgör ett underlag för kommande steg att prioritera åtgärder till stadens plan.

Den klimateffekt som har störst påverkan på Gryaab är skyfall. För att skapa ett mer robust system och minska påverkan av skyfall är åtgärder för omhändertagande av regnvatten av yttersta vikt. Dessa åtgärder ligger dock utanför Gryaabs uppdrag och mandat och vår möjlighet att påverka är endast genom information och dialog. Prioriterade åtgärder som ligger inom Gryaabs uppdrag är att säkra Ryaverket och tunnelsystemet mot inläckage av vatten, åtgärder för kontrollerad bräddning samt investeringar för ökad driftsäkerhet och redundans.

Gryaab har nominerat åtgärder för att skapa ett robust dagvattensystem samt skydd mot stigande havsnivåer till stadens klimatanpassningsplan (se bilaga 1).

Bedömning ur ekonomisk dimension

Enligt den bedömning som har gjorts hittills har Gryaab med investeringar för klimatanpassning i bolagets fastställda investeringsplan.

För staden som helhet krävs en mängd kostsamma åtgärder för att skapa skydd mot havsnivåhöjning samt robusta dagvattensystem.

Bedömning ur ekologisk dimension

Frågan har stor påverkan på miljö och människors hälsa. Det är av den anledningen viktigt att åtgärder för klimatanpassning prioriteras.

Bedömning ur social dimension

För att Göteborg även i fortsättningen ska vara en attraktiv stad att leva och bo i krävs att staden anpassar sig till ett förändrat klimat.

Samverkan

Ärendet har behandlats på lokalt samverkansgruppmöte den 14 september 2023.

Bilagor

1. Analys av climateffekternas påverkan och konsekvenser för Gryaab .

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 26 januari 2023 att ge Göteborgs Stads nämnder och styrelser i uppdrag att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till stadens kommande klimatanpassningsplan. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023. Ärendet avser redovisning av uppdraget.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

I kommunfullmäktiges budget för 2022 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en klimatanpassningsplan för staden. En genomgång av nuläget pekade på behov av ett övergripande och gemensamt anpassningsarbete. Staden saknade en heltäckande bild av åtgärdsbehovet ute i verksamheterna och därmed för staden som helhet

Klimatanpassningsarbetet behöver omfatta samtliga av stadens verksamheter inklusive staden som fastighetsägare. Förvaltningar och bolag behöver ta ett brett grepp i frågan och bedöma hur väl rustade de står för ett förändrat klimat utifrån de utmaningar det innebär för just deras verksamhet. Ytterst är anpassningsförmågan en kvalitetssäkring av verksamhetens uppdrag.

Uppdrag till nämnder och styrelser i framtagande av planen

För att säkra framdrift i arbetet med planen beslutade kommunfullmäktige att ge alla stadens nämnder och styrelser i uppdrag att analysera klimateffekternas påverkan och konsekvenser för sin verksamhet, samt identifiera och nominera åtgärdsbehov till planen. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast kvartal 3 2023.

Verksamheternas åtgärdsbedömningar ska ses som förslag till åtgärder som sammantaget utgör ett underlag för kommande steg att prioritera åtgärder till stadens plan. Under ledning av kommunstyrelsen kommer ett sammanhållet arbete med åtgärderna genomföras under hösten 2023 för att få fram de åtgärder som är gemensamma och prioriterade för staden som helhet.

Stadens klimatanpassningsplan kommer att återrapporteras till kommunfullmäktige senast kvartal 2 2024.

Gryaab underlag till klimatanpassningsplanen

Gryaab har genomfört en analys av verksamhetens påverkan av klimateffekter samt nödvändiga åtgärder som behöver genomföras. Den klimateffekt som har störst påverkan på Gryaab är skyfall. Vid skyfall finns risk att orenat avloppsvatten släpps ut vilket kan medföra skador på fastigheter samt risk för påverkan på människors hälsa. Även Gryaab's egna anläggningar riskerar att översvämmas vid mycket stora regnmängder vilket kan medföra långvariga driftstörningar.

För att skapa ett mer robust system och minska påverkan av skyfall är åtgärder för omhändertagande av regnvatten av yttersta vikt. Dessa åtgärder ligger utanför Gryaab's uppdrag och mandat. Prioriterade åtgärder för Gryaab är att säkra Ryaverket och tunnelsystemet mot inläckage av vatten, åtgärder för kontrollerad bräddning samt investeringar för ökad driftsäkerhet och redundans.

Förutom skyfall har också en havsnivåhöjning påverkan på Gryaab's verksamhet. En havsnivåhöjning kommer att påverka Gryaab's kapacitet att pumpa ut renat avloppsvatten. Åtgärder behöver vidtas för att bibehålla den kapacitet som finns idag och på mycket lång sikt behöver Ryaverket skyddas mot stigande havsnivåer med en älvvattenbarriär liksom många andra verksamheter i området.

Gryaab har nominerat åtgärder för att skapa ett robust dagvattensystem samt skydd mot stigande havsnivåer till stadens klimatanpassningsplan (se bilaga 1).

Bedömning av ärendets principiella beskaffenhet

Ärendet avser redovisning av ett uppdrag som ställts till alla stadens nämnder och styrelser. Eftersom uppdraget är ställt till styrelsen är ärendet inte av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Bedömningen har gjorts med utgångspunkt i vad som står angivet om frågor av principiell beskaffenhet i Gryaab's ägardirektiv, Göteborgs Stadshus AB:s anvisningar för ärendeberedning och Göteborgs Stads riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll.

Bolagets bedömning

Beslutsunderlaget med bilaga innehåller förslag på analys av klimateffekternas påverkan och konsekvenser för Gryaab's verksamhet och nomineringar av åtgärdsbehov till stadens klimatanpassningsplan. Styrelsen föreslås godkänna beslutsunderlaget som redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag och att det

skickas till Stadsledningskontoret i Göteborg och kommunstyrelserna i övriga delägarkommuner samt att förklara uppdraget avslutat.

Vägledning - uppdrag till förvaltningar och bolag inom arbetet att fram en limatanpassningsplan för Göteborg stad

Dokumentationsmall version 1.0
2023-02-27

2 ANALYSERA PÅVERKAN & KONSEKVENSER							3 IDENTIFIERA ÅTGÄRDSBEHOV						
2.1 Verksamhetensuppdrag	2.2 Klimateffekter	2.3 Påverkan & konsekvenser för verksamheten	2.4 Tidigare händelser & erfarenheter	2.5 Sårbarhet	2.6 Genomförda åtgärder	2.7 Prioriterade utmaningar	3.1 Åtgärdsbehov	3.2 Berörden & behov av samverkan	3.3 Genomförande - tid	3.4 Genomförande - finansiering	3.5 Möjlighet att samordna med befintliga uppdrag	3.6 Nominering åtgärder	
<p>Beskriv kortfattat er verksamhet – vilka är era huvudsakliga uppdragsområden eller arbetsflöden/ huvudprocesser? Lista de huvud-/delprocesser/ uppdrag/uppgift-er som är relevanta för analysen.</p> <p><i>Tips!</i> En organisation består ofta av en eller flera (del)verksamheter, delar av verksamheten kan påverkas olika. Tänk brett! I detta inledande steget kan ni få input till vilka delar/områden/avdelningar/ rkompetenser inom organisationensom bör vara med i analysen.</p>	<p>Nedan är de klimateffekter som kan påverka staden listade. Utgå ifrån beskrivningarna och eventuellt kartunderlaget i bilaga 1 –Analysunderlag klimateffekter.</p> <p>Verksamheten kan påverkas av olika klimateffekter, diskutera igenom vilka effekter ni tror är relevanta för er verksamhet och som ni tar med i analysen. Analysen bör omfatta minst klimateffekterna skyfall och värmeböja.</p> <p><i>Tips!</i> Låt de effekter och rader ni inte behandlat ligga kvar och stå tomma. Det går bra att gå tillbaka och analysera fler klimateffekter efterhand. För klimateffekten skyfall – se gärna genomförd RSA (risk- och sårbarhetsanalys) om sådan är genomförd i organisationen.</p>	<p>Diskutera varje klimateffekt för sig för att förstå om/hur verksamheten kan påverkas –vad kan det få för konsekvenser? Vilka delar kan påverkas? Hur?</p> <p><i>Tips!</i> Börja övergripande och fördjupa eventuellt detaljeringsgraden. För att lättare komma gång kan ni eventuellt börja med 2.4 Tidigare händelser & erfarenheter. Gåm inte att även få med eventuella positiva effekter som kan uppstå.</p>	<p>Har ni tidigare påverkats av extremväder? När i så fall? Vad inträffade? Vidtog ni några åtgärder? Var de tillfälliga/permanenta? Om relevant, med vilken frekvens har händelsen (erna) inträffat?</p> <p><i>Tips!</i> Ta exempelvis utgångspunkt i värmeböjan som inträffade sommaren 2018 – vad vet ni om hur den påverkade er verksamhet? Hur har skyfall och översvämningar drabbat verksamheten?</p>	<p>Finns det särskilt utsatta geografiska områden där er verksamhet är extra sårbar? Eller finns det särskilt sårbara grupper att ta hänsyn till?</p> <p><i>Tips!</i> Sårbarheten kan se olika ut för olika delar av verksamheten, försök att få en bild av detta .</p>	<p>Har anpassningsåtgärder redan vidtagits? Vilka? Det kan även vara åtgärder som inte direkt benämns som klimatpassning. Tank brett!</p> <p><i>Tips!</i> Se över de åtgärder som ni eventuellt beskrev under 2.4 Tidigare händelser & erfarenheter – vad var tillfälliga insatser och vad blev eventuellt permanenta lösningar/åtgärder?</p>	<p>Rangordna klimateffekterna utifrån er analys av vilka effekter som innebär störst utmaningar för verksamheten – var för ni störst påverkan, var är åtgärdsbehovet stort?</p> <p>Utgå ifrån er rangordning i det fortsatta arbetet med åtgärdsbedömning – gå vidare med minst skyfall och värmeböja.</p> <p><i>Tips!</i> Använd gärna utmaningsdiagrammet i bilaga 2 som stöd för att få fram en prioritering.</p>	<p>Identifiera vad ni skulle behöva göra i er organisation för att minska påverkan och konsekvenser. Ange åtgärder per klimateffekt (åtgärder för att hantera ett skyfall, värmeböja etc.)</p> <p><i>Tips!</i> I åtgärdsbedömningen (3.1) kan behov ha identifierats som den egna förvaltningen/bolaget inte har rådighet över/ansvar för, försök att uppskatta till vilken förvaltning/bolageler annan part det kan finns beroenden..</p> <p><i>Fundera gärna över om det finns samordningsmöjligheter med verksamheter som förvaltningen/bolaget kan driva?</i></p>	<p>Bedöm om någon/några åtgärder kräver samverkan? Var och till vem finns eventuella beroenden?</p> <p><i>Tips!</i> I åtgärdsbedömningen (3.1) kan behov ha identifierats som den egna förvaltningen/bolaget inte har rådighet över/ansvar för, försök att uppskatta till vilken förvaltning/bolageler annan part det kan finns beroenden..</p> <p><i>Fundera gärna över om det finns samordningsmöjligheter med verksamheter som förvaltningen/bolaget kan driva?</i></p>	<p>Uppskatta per identifierad åtgärd när åtgärden behöver vara genomförd, på kort sikt (<5 år), medellång sikt (5-10år), lång sikt (10-30år) eller mycket lång sikt >30 år?</p> <p><i>Tips!</i> Vissa åtgärder kan ta tid att planera och genomföra. Utgå ifrån när åtgärden behöver vara på plats för att få önskad effekt. Utgå eventuellt från era erfarenheter i 2.4 – hur bedömer ni behovet av åtgärderna i tid?</p>	<p>Om möjligt uppskatta kostnader per åtgärd i kr per år /investeringsbudget. Är det kostnader som ni redan har idag eller planerar för?</p> <p><i>Tips!</i> Fundera på vilka åtgärder som kan göras inom nuvarande budget respektive vilka åtgärder som kräver extraanslag i form av investering och drift. Genom att slå ihop budgetbehov med åtgärdsbedömningen (3.3) av åtgärder får man fram hur kostnadsbilden kan se ut för flera år.</p>	<p>Peka på om det finns befintliga uppdrag (t ex beslutade uppdrag, budgetuppdrag, reglemente) som kan samordnas med identifierade åtgärder.</p> <p><i>Tips!</i> Tax kan anpassningsåtgärder som naturbaserade och blå-gröna lösningar vara åtgärder som även tas fram inom ramen för arbetet med stadens Miljö- och klimatprogram, och där åtgärdsarbetet möjligen kan samordnas.</p>	<p>Uppskatta samtliga av de åtgärder som ni har identifierat enligt följande kategorier: 1. Åtgärd som kan genomföras inom förvaltningen/bolaget (verksamheten har både mandat/rådighet och budget att genomföra åtgärden). 2. Åtgärd som överskrider verksamhetens mandat och/eller budget, eller åtgärder som behöver samordnas på staden-nivå. 3. Åtgärd som överskrider kommunens budget eller mandat, behöver lyftas regionalt/nationellt. Nomina de åtgärder som hamnar i kategori 2 och 3.</p> <p><i>Tips!</i> Kategoriseringen i nivåer är en sammanlaggen bedömning av åtgärden utifrån behov av samverkan/beroenden (3.2), samt finansieringsbehov (3.4).</p>	
	Se Bilaga 1 - Analysunderlag klimateffekter	Se Bilaga 1 - Analysunderlag klimateffekter				Se Bilaga 2 - Utmaningsdiagrammet	Se Bilaga 3 – Underlag för åtgärdsbedömning						
<p>Verksamheten - beskrivning: Gryaab är ett regionalt aktiebolag som ägs av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Mölndal, Partille och Bollebygd. Gryaab ansvarar i dagsläget för avledning och behandling av avloppsvatten från sju av ägarkommunerna. Den totala anslutningen uppgår för närvarande till cirka 800 000 personer exklusive övrig anslutning i form av industrier och verksamheter. Avledningen av kommunens avloppsvatten sker via självfall i bergtunnlar som Gryaab äger och förvaltar. Rening av avloppsvattnet sker vid reningsanläggningen Ryaverket där också slam avskjuls och behandlas.</p>	<p>Naturtycker och extremväder – snabba förlöpp:</p>	<p>Den klimateffekt som har störst påverkan på Ryaverket och systemet för avledning av avloppsvatten är skyfall.</p> <p>Avloppssystem- samt reningsanläggningar har ej kapacitet att ta emot de mängder vatten som ett omfattande skyfall medför vilket gör att orenat avloppsvatten kommer att behöva bräddas ut i recipient. Vid mycket stora regnmängder föreligger också risk för baktryck i ledningar vilket kan medföra skador på fastigheter samt risk för påverkan på människors hälsa.</p> <p>Åver Gryaabs egna anläggningar riskerar att översvämmas vid mycket stora regnmängder vilket kan medföra långvariga driftstörningar.</p>	<p>Gryaab har vid ett flertal tillfällen drabbats av regnmängder som gör att kapaciteten i avloppssystemet samt reningskapacitet inte räcker. Dock har konsekvenserna hittills blivit av begränsad omfattning.</p> <p>Hittills har Gryaab inte drabbats av skador på egna anläggningar eller tunnelsystem till följd av skyfall.</p>	<p>Gryaab har idag en trång sektor vid en tunnelselektion i Mölndal. Det pågår dock ett projekt för att öka kapaciteten vid det aktuella området.</p>	<p>En utredning är genomförd för att undersöka hur Ryaverket samt tunnelsystem påverkas vid ett 100-årsregn. Analysen har gjorts med hjälp av skyfallmodellering och platsbesök.</p> <p>Gryaab driver ett stort projek. Nya Rya, där en del av projektet innebär byggnation av en ny pumpstation vilket kommer att öka driftsäkerheten.</p> <p>Det pågår också utredningar för bedömning av framtida behov av utökad kapacitet i tunnelsystemet.</p> <p>För att åtgärda den trånga sektorn i Mölndal pågår ett investeringsprojekt för att öka kapaciteten samt redundans. Projektet beräknas vara färdigt 2028 men är starkt beroende av tillståndprocessen.</p>	<p>8,7</p>	<p>Fortsatt hög prioritet att minska mängden tillskottsvatten. Robusta lösningar i staden för omhändertagande av regnvatten är av yttersta vikt för att begränsa konsekvenserna vid stora mängder regn. Avloppssystemet samt reningsanläggningen kommer inte att kunna ta emot regnmängder motsvarande skyfall.</p> <p>Åtgärder för kontrollerad brändning vid höga flöden, bräddoptimering.</p> <p>Åtgärder inom projektet Nya Rya samt Redundans förbindelseledning Mölndal för att öka driftsäkerhet samt kapacitet.</p>	<p>Hanteringen av dagvatten i Göteborg och anslutna kommuner ligger utanför Gryaabs uppdrag och vi kan endast påverka genom information och dialog.</p> <p>Samverkan med Göteborg (KoV), Lerum, Partille och Mölndal som avleder avloppsvatten till Gryaab gällande åtgärder för kontrollerad brändning.</p>	<p>Det finns åtgärder som görs idag men att få bättre kontroll på dagvattnet kommer att ta tid (lång sikt).</p> <p>Åtgärder inom projekt Nya Rya (medellång sikt) samt Redundans förbindelseledning Mölndal (kort sikt).</p> <p>Förbättrad samverkan med Lerum och Partille gällande rutiner för brändning (kort sikt).</p>	<p>Pågående och kommande projekt finns i ordinarie investeringsbudget.</p>	<p>I Gryaabs uppdrag ingår att driva projektet Nya Rya samt Redundans förbindelseledning Mölndal.</p> <p>I uppdraget ingår också att arbeta för att minska mängden tillskottsvatten genom dialog och information.</p>	<p>2 (avser åtgärder för ett robust dagvattensystem)</p>	
	<p>Skyfall</p>	<p>Vid ökad risk för värmeböja skulle Gryaab kunna drabbas av elavbrott vilket medför svårighet att utföra vårt uppdrag. Med hjälp av reservkraft kan förmågan att avleda avloppsvatten påverkas negativt.</p> <p>Vid höga temperaturer påverkas också arbetsmiljön negativt för de medarbetare som arbetar ute.</p> <p>Hög luftfuktighet kan också påverka funktionen av tekniska system.</p>	<p>Hittills har påverkan av värmeböjor inte haft någon negativ påverkan på Gryaab.</p>		<p>Installation av reservkraft till pumpstation för inkommande vatten.</p> <p>Installation av kylanläggningar till känsliga delar av anläggningen för att minska risken för skada på tekniska system.</p> <p>Installation av kyla till fastigheter för att förbättra arbetsmiljön.</p> <p>Soffilm på fönster vid utsatta fasader.</p>	<p>3,9</p>	<p>Underhåll av tekniska komponenter enligt plan.</p>	<p>Nej</p>	<p>Ingår i Gryaabs uppdrag och begeteras för årlig tillsyn samt i investeringsplan.</p>	<p>Ja</p>	<p>1</p>		
	<p>Värmeböja</p>	<p>Risk för översvämning till några av våra tunnelpåslag vilket ger inläckage till tunnelsystemet samt risk för skada på portar och teknisk utrustning.</p>	<p>Hittills har Gryaab drabbats av inläckage från vattendrag vilket har medfört ökade mängder tillskottsvatten.</p>	<p>Extra sårbarhet för anläggningsdelar som ligger i nära anslutning till vattendrag.</p>	<p>Översyn av backventiler vid vattendrag. Frånkoppling av vattendrag till avloppssystem.</p>	<p>4,6</p>	<p>Fortsatt översyn av känsliga tunnelpåslag.</p>	<p>Samverkan med berörda ägarkommuner.</p>	<p>Kort sikt</p>	<p>Ingår i Gryaabs uppdrag och begeteras för årlig tillsyn samt i investeringsplan.</p>	<p>Nej</p>	<p>1</p>	

